ПАГОНЯ

Адрэс рэдакцыі і канторы:
Вуліца Адама Міцкевіча, 13-а.
Тэлефон № 23.

Рэдакцыя адчынена што дзень
ад 1—2 гадз.
Кантора адчынена што дзень
ад 8—3 гадз.

ГРАМАДЗКАЯ ПАЛІТЫЧНАЯ І ЛІТЭРАТУРНАЯ ЧАСОПІСЬ.

ВЫХОДЗІЦЬ ЧАСОВА РАЗ У ТЫДЗЕНЬ.

Падпіска каштуе:
на 10 № № ўпярод — 10 зал.
„ 5 „ „ — 5 „
Кошт асобнага № — 1 „

Рукапісы
не прынятыя да друку назад не вертаюцца; прынятыя аплачываюцца па погляду Рэдакцыі.

Абвесткі ўселякага разьмеру прыймаюцца коштам за радок маленькага друку 2 залаты на опошняй страніцы незалежна ад зьместу.

№ 6. | **Коўна, Чацьверг, 2 верэсьня 1920 году.** | **Год I-шы.**

Рэдакцыя Пагоні атрымала ад ведамага літоўскага паэта I. Турчынішкіса, верш, які падае тутакі ў перакладзе на беларускую мову.

Літвін Беларусу.

Дай руку, брат, і вот табе мая рука!
У будучыне мы пойдзем разам.
Нашы прадзеды вякі жылі у еднаньню
I адлічаліса паміж сабой толькі назовай.
Беларусы і Літвіны змагаліся за вольнасьць
I ў баёх былі найлепшымі сяборамі.
Ў небяспецы яны стаялі друг за дружку
I дзялілі агульныя радасьці і гора;
Яны йшлі па позьве друг за дружку,
Каб супольна біцъ маскалёў і палякоў;
Яны ўмелі мсьціцъ ворагу за іх ўразы,
А дабытое дзяліцъ на роўны часткі
Нашых зямелъ ад-лецъ граніцы не дзялілі,
Мы супольна уладалі бязьмежнымі лясамі.
Нашы бацькі не сварыліса друг з дружкай
I жылі як дзеці аднэй маці
У іх былі агульныя алтары і багі,
Дзела іх быў супольны вагонь свяшчэнны,
Беларусы і жмудзіны адбывалі агульныя
ахвярапрынасіны;
I ўсіх купала агульнага Нёману хваля.
Але шчасьця ад нашых дзядоў адвярнулася:
Іх прысілілі маскоуцы і палякі.
Гарызонт абыдвох народаў памрачыўся
I настаў праклятьі час няволі.
Пабядзіцелі хутка перавярнуліся у вашых катаў:
Яны бязбаронным скавалі рукі й ногі;
Яны перашкодзілі вам шляхі да сьвету й волі
I як вурдулакі ссалі вашу духоуную моц.
Мова вашых бацькоў была ўзбаранена;
Дзеля яе была замкнута дзьверъ ў школу.
Вашы вучыцелі былі караны турмамі . . .
Старонка пагрузілася ў бязпрасьветную цямру.
Вы яшчэ доўга будзеце ўспамінацъ цягло палякоў:
Яны загубілі шмат маладога жыцьця,
I з уздрыганьнем успомніце,
Як вас паны зьмянялі на сабак.
Палякі зробілі вам многа кроўных ўраз,
Вы доўга цярпелі сьцяўшы зубы;
Яны не аднаго бяз віннасьці ўгналі ў магілу . . .
Згінула надзея лучоў будучыны.
Яны таптаді вашу душу й мучылі ваша цела,
Ставючы людзей ніжэй жывёлаў;
Яны вас зневажалі, штургалі, называлі быдлам
I бяз літасьці сяклі усё жарстчэй.
З таго часу на хрыбтах вашых старыкоў
Да гетага часу засталіся сьлады пугі.
Яшчэ доўга будуцъ страшыцъ ваабразьню
вашых ўнукаў
Казацкія канчукі і польскія батогі.
I мы цярпелі можа ня меньш вас
Дзеля таго, што ў нас былі агульныя каты.
Але мы раней ад вас пачалі барацьбу за вольнасьць.
I ўжо вырвалі ў іх нашу незалежнасьцъ.
Дай руку, сябра, у нас табе мейсца знайдзецца
I ніякі вораг у Літве цябе ня ўразіцъ;
Деля яе ты будзешъ паўнапраўны грамадзянін
I гарачо яна прыжме цябе к грудзі, як роднага.

Каўна. 1920. I. Турчынішкіс.

Дэклярацыя
Старшыні міністроу Д-ра ГРЫНЮСЯ,

(Канец).

У працы па асьвеце у краю прад Урадам стаіць цэлы сьцяг ваеных заданьняў. Намерываючамуся увясьці паўсемеснае обавязковае абучэньне Ураду будзе хадзіць аб стварэньню сеці пачатковых школ і прыгатаваньню дзеля пашырэньня асьветы пэрсаналу вучыцелеў, бяручы пад увагу канечныя патрэбы народавай меншасьці ў Літве. Само жыцьцё выказывае патрэбу закладаньня ніжэйшых і сярэдніх школ заводавых. Тагды ўселякая ініцыятыва грамадзянства на гэтым полі будзе падтрымліваціа Ўрадам. У зьвязку з гэтым, Урад будзе шукаць шляхоу зьніштажэньня таго ненармальнага абьяву, што у Літве паадчыняны аднаго вышэйшага тыпу школы агулова-адукуючыя. Апрыч таго, Урад будзе старацца, каб завязцы маладой ўласнай вышэйшай учэльні былі запэўнены, насколькі мажліва, адпаведныя варункі расквіту. Да гэтага часу давадзілася чучь жальбы з прычыны цяжкага эканамічнага палажэньня вучыцэлеў, што прымушае іх шукаць лепей аплачаных пасад. Ўрад будзе старацца аб паляпшэньні матэрыяльных варункаў жыцьця вучыцелеў, паскольні ачывіста у гэтай і іншых патрэбах асьветы пазволюць сърокі нашага краю. Першае заданьне Міністэрства Справядлівасьці—упарадкаваць суд, які здаволіваў бы інтэрэсы усіх жыхароў, быў бы хуткі, справядлівы і да усіх дасяжны, але упарадкаваньне суду на паказаных падставах у цяперашніх варунках—есьць труднае заданьне і ня можна спадзевацца на яго зараз-жа. Тута-ка мала добрых жаданьняў | Ураду трэба часу і дасьведчаных людзей—праўнікоў. Дзеля гэтага павінна быць зьвернута ўвага на ўвядзеньне у жыцьце уставу аб кандыдатах пры судах.

Ужо ёсьць інстытуцыі самоўрадовыя, а дзеля вядзеньня важнейшых крымінальных спраў мусяць быць заведзяны суды прысяжных. Другое заданьне прыгатаваньне адпаведных праектаў уставаў: кадэксу караючага і кадэксу працэсуальнага дзеля спраў цывільных, крымінальных і іншых. У гэтым напрамку немала ужо выканана Міністрам Справядлівасьці часовага Ураду. Прыгатаўленьне успомненых праектаў—важная і цяжкая праца, жыцьце-ж не чэкае і жадае залатвеньня шмат не церпячых адкладу пытаньняў. Сярод іх ёсьць пільная патрэбнасьць уставу аб апецэ і сукцэсу. Дзеля гэтага, не чэкаючы пакуль будзе створан і зацьверджан кадэкс цывільны, Урад думае пастарацца, каб гэныя ўсе уставы былі як найхутчэй выданы.

Апроч гэтага, Урад лічэ патрэбным у хуткім часе пераглядзець часовы устау аб хатах дзеля арэштаваных і упарадкаваць турмы.

Пабок важнейшых пытаньняў палітычных, перад Літвой стаіць пытаньне запэўненья такіх варункау жыцьця дзяржаўнага, у якіх народныя меншасьці Літвы, злучаные супольнай працай над адбудовай дзяржавы, свабодна разьвіваючы сваю культуру, мацней бы трымаліся звязанай агульным вузлом аднальковa усім дарагой грамадзкасьці.Засада гэта была абвешчана пры адбудоуле Дзяржавы Літоўскай і уведзена у жыцьце пры дапамозе цэлага сьцягу дэкляpацыйных актаў і уставаў. Цяпэрашні Урад, вядучы у далейшым працягу распачатую раней працу, выкажэ сваю склоннасьць да аутанамічных формаў, якія адпаведаюць пасьпелым народнай меншасьці інтэрэсам. Урад ясна бачыць: чэкае яго труднае заданьне правясьці свае намярэньне і, прадбачывая труднасьці, ўсе-ж становіцца да працы, апіраючыся на Установчы Сойм і на народ.

З „Весьніку Часовага ўраду № 17. стр. 2.

Закон
аб арэндаваньні прыватнаўласьніцкіх зямел.

1. Калі земляўласьнікі (уласьнікі зямель), маючыя 50, чы больш дзесяцін выраблямай у мэтах сельскай гаспадаркі маянтковай пахатнай і лугавой зямлі, ні самі асабіста, ні праз сваіх, законным чынам упоўнамочаных асоб, ня прымуць сваей зямлі ў сваё ўладаньне да 1 сакавіка 1920 году, то яна можа быць здана ў арэнду на больш доўгі час.

2. Срок арэнды ўстанаўляецца 3-х гадовы. У тым выпадку, калі дзеля адсутнасьці будынкаў з'яўляецца патрэбным у мэтах вядзеньня сельскай гаспадаркі, будавацца, успомнены срок можа быць працягнут да 6 гадоў.

3. Насколька з'яўляецца патрэбным строіць будынкі ў кожным асобным выпадку пастанаўляецца камісыяй створанай па распараджэньню Міністра Земляробства і Дзяржаўнай Маентнасьці.

4. Разьмер арэнднай платы і другія умовы найму ўстанаўліваюцца згодна з законам „аб карыстаньні прыватнаўласьніцкіх маёнткаў" (ад 19 студзеня 1919 г.)

5. Па сканчэньні тэрміну найма і пры перадачы зямлі яе ўласьніку, апошні павінен разьлічыцца з арэндатарам за ўчыненыя ім законным парадкам выдаткі (гл. § 2) па пастройцы будынкаў і ўвядзеньні ў гаспадарку значных палепшаньняў. Калі ўласьнік зямлі і арэндатар ня прыдуць да згоды пры разьліццы, то ўмовы выплаты і надляжачая выплаце сума ўстанаўліваецца судом.

6. Для выплаты выдаткаў зробленых па сдачы ў арэнду паказаных у ст. 1 гэтага закону зямельі прыгляду за імі, адлічаецца ў карысьць Дзяржаўнай Скарбніцы 1/3 устаноўленай дагаворам арэнднай платы; астаўшыяся 2/3 выдаюцца ўласьніку зямлі, а пры яго адсутнасьці, уносяцца ў Дзяржаўную Скарбніцу, ў дэпазыт Дэпартамэнту Земляробства.

7. Калі арэндная плата ўнесена гаспадарскімі прадуктамі, то яна пры разьлічцы з вярнуўшымся ўласьнікам вылічаецца згодна істнуючым к момэнту ўнясеньня яе сталым цэнам. Калі сталых цэн у той час ня істнавала—вылічаецца па рыначнай цане.

8. Калі на здаваемай у арэнду зямлі знайходзіцца жывы і мёртвы інвэнтар, то такі, ў выпадку пільнай патрэбы, можа быць уступлены мелкім арэндатарам, згодна ўстаноўленым Міністэрствам Земляробства і Дзяржаўный Маентнасьці правілам:

а) шляхам прадажы за налічныя грошы,

б) парадкам выплаты, але ня больш чым у трохгадовы срок,

в) шляхам здачы ў арэнду.

Пры здачы ўспомненага, ў гэтай стацьці інвэнтара ў арэнду, арэндатар павінен за яго ручацца сваёй уласнай рухомай маентнасьцю, чы прадставіць паручацельства асобы маючай нярухомую маентнасьць, або арэндатары асобнай зямельнай гаспадаркі павінны ўсе пісьменна абавязацца нясьці за яго супольную адпаведальнасьць.

9. Не пазьней як за 6 месяцаў да канца умовы, Міністэрства Земляробства і Дзяржаўнай Маентнасьці, або вярнуўшыйся ўласьнік павінен заявіць арэндатору аб тым, што тэрмін арэнднай умовы канчаецца. Калі аб гэтым нябудзе апавешчана, то арэндатар мае права аставацца на мейсцы на тых самых варунках яшчэ на адзін год.

10. Гэты закон прыводзіцца да выкананьня Міністэрствам Земляробства і Дзяржаўнай Маентнасьці.

Прэзыдэнт Дзяржавы **Сьметона**
і Старшыня Міністраў **Гальваноўскі.**
Коўна, 30 лістапада, 1919 г.

Міністры Літвы:

Міністэр ЗаграНічных Спраў Д-р Язэп Пурыцкі радзіўся у 1883 году. Вучыўся ў м. Коўна. Вышэйшую адукацыю атрымаў ў Пецярбурзе і ў Швэйцарыі, гдзе больш ізучаў гісторыю і атрымаў ступень доктара. Падчас вайны працаваў ў літоўскіх палітычных і грамадзянскіх арганізацыях ў Швэйцарыі. З пачатку 1918 г. ён працўе пры літоўскім

прэдстаўніцтве ў Бэрліне, а ў 1919 г. быў назначан пасланнікам Літвы у Нямеччыне, гдзе і прабыў да гэтага часу. Апрыч таго выбран членам ў Устаноўчы Сойм Літвы.

Міністэр Асьветы Казімір Бізоўскі радзіўся ў 1892 г. 15 лютага, родам з крэсьцьян Янішкельскага павету, Малдачанскай воласьці, вёскі Вільдуцкай. Вучыўся ў Мітаўскай, Сьвіцкай (Швэйцарыя), Віленскай Вінаградаўскай і Коўненскай гімназыях. У 1913 г., скончыўшы Коўненскую гімназыю, паступіў на юрыдычны факультэт Маскоўскага Унівэрсытэту, якога, дзякуючы вайне, не скончыў. У часе нямецкай акупацыі. быў членам меставага самоўраду ў Панявежы, Ад 1915 да 1918 г. быў вучыцелем і Інспэкторам ў Панявежскай Літоўскай Гімназыі. Першай Літоўскай Канфэрэнцыяй быў выбран гэнэральным сэкрэтаром ў Літоўскую Дзяржаўную Тарыбу. Ад студзеня 1918 г. быў назначан райцай літоўскага прэдстаўніцтва ў м. Лёндане, гдзе і працаваў да свайго выбраньня ў Устаноўчы Сойм Літвы. У астатні час літоўскі Урад назначыў п. Бізоўскага членам Літоўскай Мірнай Дэлегацыі ў перэгаворах з Ресеяй, гдзе выпаўняў абавязкі гэнеральнага сэкрэтара.

Міністэр Земляробства і Дзяржаўнай Маетнасьці Янка Алекса радзіўся ў 1879 г. у Марыямпольскім павеце (быўшы Кальварійскі). Гімназыю скончыў ў Марыямполе. Фізыка-матэматычны факультэт скончыў у Маскоўскім Унівэрсытэце і аграномію ізучаў на вышэйшых зямельных і камэрцыйных курсах ў Варшаве. Служыў ў зямельных таварыствах і ў Варонежскім Земстве, працуючы больш ў зоотэхнічнай вобласьці. 12 лістапада 1918 г. створаным першым габінэтам Міністраў ен быў назначан Дырэктарам Зямельна-Гаспадарскага Дэпартамэнту, гдзе прабыў да гэтага часу.

◆◆◆◆◆◆

Весткі з Вільні.

Беларуская штодзенная газэта-„Незалежная Думка“, зачынена палякамі за тое, што выступала праціў шалёных парадкаў польскай акупацыйнай улады. Рэдактар аштрафаваны і пасаджэны у турму.

Орган „Беларускай Хрысьціянскай Злучнасьці“, „Крыніца“, друкаваны лацінікай, з прыходам бальшэвікоў-перастаў выхадзіць

Пан Антон Луцкевіч (гл. Пагоня № 2 Рэд.), асвабоджаны з бальшэвіцкай турмы, прыступіў да выданьня выпускаў „Нашае Нівы“. Ад палякаў, да якіх ён паехаў з Парыжу таксама вельмі нацярпеўся, і быў інтэрнаваны.

Беларускі праф. Іваноўскі і Ко.-, трымаўшыяся польскай арыентацыі, уцяклі ў Польшчу.

Арэштаваны палякамі лідэр парціі с.-р. Томаш Грыб з жонкай у Менску-вывезен палякамі ў адну з польскіх турмаў.

Заведуючы беларускай Кнігарняй ў Вільні Віцэ-Старшыня „Ревкома“ Юргелевіч, знайходзіушыся у Троках, гдзе веў бальшавіцкую агітацыю сярод селян, арэштаван Літоўскім Урадам. Камуніст-беларус вучыцель Трыпуза пераехаў ў Ліду для бальшавіцкай агітацыі.

У траўню, на фронце XVI арміі, разстрэляны, па невядомым прычынам, Фабіян Шантыр - беларускі пісацель.

У Вільні выдана бальшэвікамі новая карта Беларусі.

Беларускія арганізацыі ў Вільні.

1. Цэнтральная Беларуская Рада Віленшчыны і Горадзеншчыны зьяўляецца беларускім палітычным цэнтрам. Выбрана на беларускім зьездзе 9. VII. 1919 г. ў часе польскай акупацыі краю і таму не прэдстаўляе праўдзівай апініі беларускага насяленьня. 2. Віленскі Нацыянальны Беларускі Камітэт—арганізацыя не палітычная. Мае мэтай абараняць інтэрэсы беларусоў. 3. Беларускі Камітэт Помачы Пацярпеўшым ад Вайны-ўстанова чыста філантрапічная. Занімаецца толькі прытулкамі дзяцей. 4. Беларускае Навуковае - Таварыства. 5. Хаўрус Віленскіх Каапэратываў - абразаваўся з злучэньня каапэратываў, паўстаўшых яшчэ пры нямецкай акупацыі. Арганізацыя вельмі дужая у фінансавым кірунку. Мае шмат інструктораў і служачых, паступова вядучых прапагандау ў карысць каапэратываў. 6. Каапэратыў „Райніца“. 7. Таварыства „Друк“, 8. Беларускі вучыцельскі хаўрус. 9. Віленская Беларуская гімназыя. 10. Беларускі Прытулак. 11. Беларуская Кнігарня. 12. Беларускі Клюб.

Весткі з Горадна.

Бальшэвікі з пачатку, на працягу 3 дзен, рабавалі места, забіралі усё незрабованае палякамі: убраньне, крамы, боты, шпоры, збожа, быдла, коні і рожныя дамовыя рэчы. Усе склепы запечатавалі, а потым пачалі ўсе вывазіць з места. Також сама рабавалі вельмі многа старых кнігаў, карцінаў, бронзы і іншых, маючых вялікаю вартасьць памятнікаў старажытнасьці. У апошняе дні бальшэвікі нацыянізавалі аптэкі. Також хацелі вывязьці з Горадна ўсе электрычные прыборы і вялікі камутатар з тэлеграфу, але 18 жніўня дэпутацыя ходзіла да камісараў прасіць, каб камутатара не бралі.

Зараз-жэ бальшэвікі пачалі арганізаваць свае „рэўкомы“ і пачалі арэштовываць жыхароў, ў тым ліку беларусоў: Пчыцкага, з сынам; Лукашэвіча, Штрандмана, вучыцеля гімназыі Ларыёнава; грамадзян: Каспаровіча, Тарасюка і інш., каторыя і да апошняга часу сядзяць ў турме. Пачаўся голад, фунт чорнага хлеба каштуе 300 руб. і то яго не лёгка дастаць. Тэрорызаваныя арэштамі, рабункамі і голадам жыхары, нават тыя, каторыя датуль спаўчувалі бальшэвізму, пачалі шчыра чэкаць літвіноў, каторыя прынясуць ім хлеб і спакой. Цікава адназаваць, што нават працоўнікі Горадзенскія у большасьці не прыхіляюцца да бальшэвікоў. Да прыкладу: працаўнікі вядомай фабрыкі Шэрашэўскага, калі па прыказу бальшэвікоў выбіралі свае упраўленьне, то пакінулі на сваіх пасадах дырэктароў і іншых кіраўнікоў. Усе чэкаюць літвіноў і хацяць аставацца на літоўскай службе. Яны атрымалі 18 жніўня прыказ зарэгістравацца дзеля выезду з Горадні з бальшэвікамі, яле заявілі пратэст і кажуць, што лепей паўцекаюць і пахаваюцца, чым выежджаць з бальшэвікамі. Беларускі каапэратыў хоць і зрабавалі бальшэвікі, але арганізацыя застаецца. Дзеяльнасьць Горадзенскага Беларускага Камітэту пры бальшэвіках некалькі запынілася, таму што Старшыня Камітэту Баран, разам з Дзекуць-Малеем, прыхіліўся да бальшэвікоў (Баран камісарам справядлівасьці, а Дзекуць-Малей-камісарам сацыянальнага абэзпечэньня); Дзекуць-Малей, як камісар Сацыянальнага Абэзпечэньня, па бальшэвіцкаму закераваў Беларускай жаноцкай школай і прытулкам, перэправадзіўшы школу і прытулак ў іншае памешканьне і кераўніцамі пасадзіў большэвічку жыдоўку і якуюсь не вядомую вучыцэльку.

У апошніх днях бальшэвікі ўзяліся за хуткую працу, каб залажыць свае арганізацыі і пакінуць іх ў Горадні пасьля свайго выйсьця і потым даваць ім на працу грошы. Старшыня бальшэвіцкага „рэўкома“ у Горадні Славінскі (паляк з Менску) казаў: Мы аддадзём Городно белым літоўцам, штыкамі навязываць ім сваю праграму ня будзем-гэта справа літоўскага пралетарыяту, якому мы буздем памагаць іншымі сьродкамі.

Паміж бальшэвіцкіх жаўнераў не мала ёсьць такіх, каторыя гаманяць насупраціў свайго ўраду. Мне давялося чуць, як адзін чырвона-армеец казаў: Пакончым з палякамі, а потым пагаворым з сваймі камуністамі Наагул трэба сказаць, што чырвона-армейская масса-у большасьці варожна глядзячая на палякоў праз тоя, што палякі рабілі вялікі зьдзек над грамадзянствам і зрайнавалі месты, вёскі і іншыя на Беларусі і Украіні, асобнаж Кіеў і Уладзімірскі Сабор. Літвіноў ня гудзяць.

Гродна 26. VIII. 20. **К.**

Весткі з Менску.

Ў Менску створаны Савецкі Беларускі Урад, ў склад якога ўходзяць: камуніст Чэрвякоў, латыш Кнорын, Адамовіч, знайходзячыйся пад уплывам Кнорына, прафэсар Ігнатоўскі (ад беларускай комуністычнай партыі). Сябры Рады: Вайнштэйн і прэдстаўнік прафэсыянальных хаўрусоў Крыніцкі. Там выходзяць гэтакія газэты: „Рабочая селянская Беларусь“ (расклеіваецца па месту), „Савецкая Беларусь“ (расклеіваецца па ўсім установам) і журнал „Вольны сьцяг“. Сэкрэтаром састаіць Янка Купала. Сапрацоўнічаючь ў журнале: Змітрок Бядуля, Галубок, Цішка,—Гартны, Алехновіч. Восеньню гетага году прэдпаложэна адчыніць ў Менску Беларускі Унівэрсытэт, дзеля якога і прафэсары ўжо ёсьць. Сярод іх называюць прафэсароў; Доўнар-Запольскага, Завішу і Карскага. Пад бальшэвіцкім маніфэстам, выдадзеным ў Менску, с.-р. не падпісаліся.

◆◆◆◆◆◆

Ваенна-палітычны абгляд

За тыдзень.

На Карэльскім фронце бальшэвікі канцэнтруюць сілы. Мэта гэтай канцэнтралцыі - заняцьце ўсей Усходняй Карэліі. Цяперашні дыктатар Усходняй Карэліі-Гільліне сазваў на раду карэльскіх дэлегатаў ў Петразаводзку для абгавораньня пытаньня аб форме праўленьня. Большасьць высказалася за апавяшчэньне незалежнай карэльскай рэспублікі.

Перагаворы паміж Фінляндыяй і Савецкай Расеяй закончыліся 15-га жніўня падпісаньнем перамірыя на 31 дзень.

Эстонскі Ўрад зьвярнуўся да Ўраду Латвіі з прапазіцыяй рэвізыі латвійска-эстонскай дзяржаўнай граніцы, робючы ў ей папраўку некаторых нявыгодных выступаў. Латвійскі Ўрад на аснове кампэнсацыі, згодзіўся у рэчы з прапазыцыяй Эстоніі і адправіў сваіх прэдстаўнікоў ў Валк на нарады, якія адчыніліся 25-га жніўня г. г.

Рада Міністраў Латвіі, на паседжаньні 18-га жніўня, разгледзіла і зацьвердзіла латвійска-бальшавіцкую мірную ўмову. Ў Устаноўчым Сойме мірная умова будзе ратыфікавана на адным з найбліжэйшых паседжаньняў. Ратыфікацыя мірнай умовы з Савецкай Расеяй прадвідзіцца ў канцы жніўня, або ў пачатку верасьня, калі надчэківаецца Усерасейскі з'езд саветаў.

Канфэрэнцыя балтыцкіх гаспадарстваў папоўнілася яшчэ адным вучасьнікам, а іменна-Украінай. На пленарным паседжаньні 21-га жніўня першы раз браў вучасьце прадстаўнік Украіны. Пры адчыненьні паседжаньня віцэ-прэзыдэнт Мэйеровіч зьвярнуўся да украінцаў з прывітальнай прамовай. Старшыня Украінскай дэлэгацыі Зэлікоўскі, ў адпаведальнай мове, выразіў свае горачае задаволеньне па поваду свайго вучасьця ў канфэрэнцыі. Беларусь к вучасьцю на канфэрэнцыю не дапушчана, бо, згодна з уставам канфэрэнцыі, пытаньне здымаецца з парадку дня, калі адна з вучаствуючых дзяржаў галасуе проціў дапушчэньня.

У палітыцы работы канфэрэнцыі пастолькі пасунуліся напярод, што ўжо паддаваліся разгледжаньню пытаньні аб адносінах канфэруючых дзяржаваў у Нямеччыне, Савецкай Расеі, саюзьнікам і Лізе Народаў. Ува ўсіх гэтых пытаньнях знайдзена агульная мова, пазваляючая спадзеіцца на блізкае падпісаньна ваенных канвэнцый, маючых прыгатовіць саюз Балтыцкіх Гаспадарстваў.

Чюрвоная армія урэшце пакінула Вільню і 26-га жніўня г. г. літоўскае войска ўвайшло ў сталіцу Літвы. Перад сваім выхадам бальшэвікі перадалі ліцьвіном унівэрсытэт, бібліотэкі, бальніцы, прытулкі, вадаправод і электрычную станцыю. Ліцьвіны ужо пачалі арганізацыю міліцыі. Віленскі рэвалюцыйны камітэт здаў спэцыяльнай літоўскай камісыі апарат меставага самаўпраўленьня. Штаб IV бальшавіцкай арміі, пераведзен ў Горадню, куды з Вільні таксама пераведзена бальшэвіцкая радзіостанцыя. У Вільні ўжо знайходзяцца: адзел літоўскай тэлеграфнай агентуры, почта і кантрольная камісыя па эвакуацыі. Да эвакуацыі Вільні Чырвонай Арміяй, літоўская дэлегацыя заявіла энэргічны пратэст проціў разстрэла 7-ех літоўскіх грамадзян, а таксама проціў начных арэштаў насяленьня Вільні бальшэвікамі. Літоўскі Ўрад 19-га жніўня цераз свайго прэдстаўніка ў Рызе заявіў камісару заграцічных спраў-Чычэрыну пратэст проціў нарушэньняў, дапушчаных Савецкімі ваеннымі ўласьцямі ў Вільні, падчас эвакуацыі, выразіўшыхся у вывядзеньні прыватнай маентнасьці, у загадах быўшым афіцэрам у працягу 43 гадзін адправіцца ў Смаленск у прапагандзе проціў Літоўскага Ураду і іншых дзейнасьцяў савецкіх ваенных уласьцей, нарушаючых мірныя згодкі і выцякаючыя стуль умовы. У адповедзь на гэта Савецкі Урад адказаў, што ён прадпрыме падробнае разсьлежаваньне ўсіх паказанных ў пратэсьце нарушэньняў, бо ён цьверда пастанавіў адстараніць ўсё, што нарушае мірную умову, дабаўляючы, што усе недаразуменьні між абоімі гаспадарствамі будуць лёгка адстаронены, калі будуць назначаны прадстаўнікі абоіх гаспадарстваў. Дзеля гэтага Савецкі Ўрад назначыў Д-ра Аксэльрода, сябра кольлегіі пры камісарыяце па грашовым справам, сваім прэдстаўніком ў Літве.

Мірныя перагаворы паміж Польшчай і Савецкай Расеяй у Менску ўсе яшчэ прадаўжаюцца і пакульшто ня прывялі ні да якога разультату. Радам з прадстаўнікамі Савецкай Расеі, на перагаворы ў Менску дапушчаны таксама прадстаўнікі Савецкай Украіны,-Пятакоў і Шутко. Бальшэвікі намераны дабіцца ад Польшчы таксама прызнаньня Савецкай Украіны, фэдэрацыйнай з Расеяй. Незважаючы на перагаворы аб пераміры і міры, ваенныя чыннасьці між палякамі і чырвонай арміяй прадаўжаюцца. Бальшэвіцкая паўночная армія, апэруючая на заход ад Варшавы, пасьля ўзяцьця палякамі Прасныша, Шумска, і Млавы, адрэзана ад дарог адступленьна і дзеля свайго ратунку будзе змушана перайсьці на нямецкую тэрыторыю. Лінія фронту цяпер праходзе: на ўсход ад Млавы-Прасныша-Ломжы-далей цераз Беласток-Бельск-Верасьце-Влодаў-Холм Грубешув-Броды-Злочув па рэчцы Стрыпе ў Бучацкім районе, па рэчцы Залатой Ліпе ў районе Галіча.

Румынскі Урад, у адказ на прапазыцыю Савецкай Расеі уступіць у перагаворы аб міры, адказаў апошняй, што ён не знайходзіцца ў стане вайны з Расеяй і дзеля гэтага мірныя перагаворы лішнія.

Паўдзённы фронт. г. зн. правабярэжная Украіна абхоплена паўстаньнямі. Каля Віньніцы паўстанцы абразавалі группу ў 5000 чалавек пад начальствам Чэчэля; група Куроўскага займае Ставішча; ў Гаісіне ськінута таксама ўласьць саветаў. Усім рухам кіруе Махно, заняўшы Кацярынаслаў. Станцыя Бірзула і Чыгунковая лінія Адэса-Жмэрынка-заняты.

На фронце народнай арміі гэн. Врангеля, ў першых днях жніўня бальшэвікі, перакінуўшы значныя пасілкі на поўдзень, перавышаючымі сіламі з вялікім упорам перайшлі ў наступленьня проціў левага фланга гэн. Врангеля, ў районе Александраўск-Арэхаў. Места Арэхаў ў руках арміі гэн. Врангеля і ў яго районе разбіты абхоплены з флангау і тылу часьці 13 чырвонай арміі.

Другі абраз даецца бачыць на правым флангу арміі гэн. Врангеля. Тут треба адзначыць захват народнай арміяй станцыі Александраўскай-Грушэўскай на 35 вярсьце на поўнач ад Новачэркаска. Данясеньні з Крыму даюця весткі аб паўстаньн проціў работніцкіх Саветаў ў Растове і Новочэркаску і аб паўстаньні казакоў на ніжнім Доне. Тут, знача, апіраючыся на мяйсцовае насяленьне, армія гэн. Врангэля выйграла значны абшар, злучаючыся з Донскай вобласьцю і адрэзала бальшэвіцкія цэнтры-Растоў і Новачэркаск.

Х. Ш.

Выдавецтва і рэдакцыя: Стол Друку Міністэрства Беларускіх Спраў. Коуна, Вуліца Адама Міцкевіча, 13а,

ДРУКАРНЯ А. БАКА і Х. МАНКЕСА, КОЎНА.